

Міністерство освіти і науки України
Жовтоводський промисловий фаховий коледж
Дніпровського національного університету ім. О. Гончара
Циклова комісія економічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчально-
виховної роботи

_____ А.І.Кондратенко

«__» _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Планування та організація діяльності підприємства»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 051 "Економіка "

(шифр і назва спеціальності)

РОБОЧА ПРОГРАМА: «Планування та організація діяльності підприємства»

за галуззю знань : 05 «Соціальні та поведінкові науки» ,
спеціальністю: 051 "Економіка"

РОЗРОБНИК: Хавренко Віта Валеріївна, викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії _____

Протокол від « ____ » _____ 2020 року № ____

Голова циклової комісії _____

(підпис)

Фецяк О.В.

(прізвище, ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)		
Модулів –	Спеціальність: <u>051 "Економіка"</u>	Рік підготовки		
Змістових модулів – 15		3-й	-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр		
Загальна кількість годин – 180		5-й	6-й	-й
		Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи студента –3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>молодший спеціаліст</u>	20 год.	26 год.	год.
		Практичні		
		20 год.	18 год.	год.
		Семінарські		
				год.
		Лабораторні		
		- год.	год.	год.
		Самостійна робота		
		36 год.	40 год.	год.
		Індивідуальні завдання: 20 год.		
Вид контролю:				
екз.		залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання –47/53

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства» є формування теоретичних знань і практичних навичок з методики планування, раціональної організації та підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства» є вивчення теорії та методики внутрішньовиробничого планування й організації виробництва; освоєння методів розрахунків техніко-економічних показників діяльності підприємства та його підрозділів; набуття вмінь і первинних навичок економічного обґрунтування планових і організаційних рішень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- правові основи економічного характеру планування діяльності підприємств;
- методику проведення необхідних техніко-економічних розрахунків;
- систему планів підприємства та його підрозділів;
- методи організації внутрішньогосподарського розрахунку основних та допоміжних цехів, дільниць, бригад, відділів управління підприємством;
- складові виробництва і виробничої діяльності та структуру виробничого процесу;
- основні напрями удосконалення планово-економічної роботи на підприємстві, адекватні прийнятим новим законам України, іншим урядовим нормативним актам, що регулюють економічні відносини, та ін.

вміти:

- обирати господарську стратегію на внутрішньогосподарському рівні;
- проводити розрахунки планових показників, необхідних для виконання самостійної роботи в планово-економічних службах підприємств;
- раціонально поєднувати організаційні форми та економічні методи ведення виробництва;
- застосовувати сучасні математичні методи розрахунків, системи автоматизованого управління з використанням ЕОМ та інших засобів обчислювальної техніки.

3 Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Сутність та організаційно - методичні основи планування

Вступ Зміст та завдання дисципліни, її взаємозв'язок з іншими науками, напрямки розвитку.

Тема 1 *Сутність, завдання, принципи і методи планування. Методи та інструменти планових розрахунків*

Планування як наука. Процес планування і вибір рішень. Планування як функція управління підприємством. Методи та інструменти планових розрахунків. Основні підсистеми планування.

Змістовий модуль 2 Планування збуту продукції

Тема 2 *Маркетингові дослідження, їхній зміст, цілі та види*

Необхідність маркетингових досліджень та їх цілі. Основні етапи та види маркетингових досліджень. Оцінювання попиту та прогнозування збуту. Переваги й недоліки основних методів прогнозування збуту. Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції та детермінантів попиту.

Тема 3 *Планування структури збуту та встановлення норм збуту. Планування заходів стимулювання збуту*

Основні аспекти планування обсягів збуту. Планування та встановлення норм збуту. Життєвий цикл виробів і детермінанти попиту, що впливають на обсяг збуту продукції. Планування реклами, обґрунтування вибору рекламних засобів, ефективність реклами.

Різниця між корпоративною, конкурентною та маркетинговою стратегіями. Маркетингові заходи залежно від стадії життєвого циклу товару. Основні стратегії просування продукту залежно від ціни та якості. Основні етапи процесу планування рекламних заходів. Основні методи визначення бюджету на маркетингові заходи.

Змістовий модуль 3 Виробнича програма підприємства

Тема 4 *Виробнича програма, її зміст та використання. Формування плану виробництва продукції*

Виробнича діяльність підприємства та характеристика системи її показників. Сутність виробничої програми та етапи її планування. Схема формування виробничої програми.

Тема 5 *Вимірники та показники плану виробництва і збуту продукції*

Вимірники обсягу продукції в натуральному вираженні. Обсяг продукції у вартісному вираженні. Планування обсягів виробництва й реалізації: товарної, валової та реалізованої продукції. Визначення чистої продукції.

Тема 6 *Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні*

Визначення (обчислення) показників: товарної (валової) продукції; чистої продукції; реалізованої продукції; валового обороту.

Тема 7 *Оптимізація виробничої програми*

Сутність оптимальної виробничої програми. Мета оптимізації. Економіко-математичний метод лінійного програмування з використанням ЕОМ.

Тема 8 *Планування асортименту та якості продукції*

Номенклатура та асортимент продукції, їх сутність і особливості формування в ринкових умовах господарювання .

Тема 9 *Розрахунок показників виконання плану по асортименту та якості продукції*

Розрахунок відсотку виконання плану по асортименту та якості продукції.

Визначення загальної величини втрат від браку продукції, а також розрахунки економічної ефективності підвищення якості продукції.

Виявлення конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому.

Змістовий модуль 4 Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю**Тема 10** *Виробнича потужність підприємства та її використання*

Виробнича потужність та її види. Вимірники виробничої потужності. Чинники впливу на планування потужності. Фонд часу, як визначальний фактор для формування виробничої потужності. Методика визначення виробничої потужності.

Тема 11 *Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.***Тема 12** *Планування виробничої потужності на підприємстві*

Розрахунок виробничої потужності та виробничої програми.

Змістовий модуль 5 Оперативно-календарне планування та регулювання виробництва**Тема 13** *Завдання і зміст оперативно-календарного планування*

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Ритмічність виробництва.

Тема 14 *Особливості оперативно-календарного виробничого планування*

Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного і масового типів виробництва.

Тема 15 *Диспетчеризація на підприємстві*

Роль та значення диспетчеризування в оперативно-календарному плануванні. Вимоги до організації роботи диспетчерської служби підприємства. Основні задачі диспетчеризації виробництва. Технічні задачі диспетчерських служб.

Тема 16 *Розрахунок показників оперативно-календарного планування*

Розрахунок показників рівномірного й ритмічного процесу виробництва, методи їх визначення. Календарно-планові нормативи та їх розрахунки при різних типах виробництва.

Змістовий модуль 6 Матеріально-технічне забезпечення виробництва**Тема 19** *Зміст та основні завдання плану МТЗ, порядок його розробки.*

Мета та завдання та принципи планування матеріально-технічного забезпечення (МТЗ). Задачі органів МТЗ. Початкові дані для розроблення плану МТЗ. Порядок та етапи складання плану МТЗ.

Тема 18 *Організаційні форми постачання. Номенклатурно-асортиментні позиції матеріальних ресурсів.*

Транзитна та складська форма поставок, їх позитивні та негативні риси. Вибір організаційної форми постачання. Класифікаційні ознаки предметів предметів праці. Вимоги до класифікації предметів праці.

Тема 19 *Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах*
Визначення потреби в матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби в МТЗ. Баланс МТЗ.

Тема 20 *Системи управління запасами*

Запаси, їх види та регулювання. Мета управління запасами. Критерій оптимізації запасів. Характеристика методів забезпечення цехів матеріальними ресурсами.

Тема 21 *Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах підприємства*

Зміст планування матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) та послідовність його розробки. Планування потреби в матеріальних ресурсах. Запаси й регулювання їхніх розмірів. Визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах.

Змістовий модуль 7 Планування персоналу і оплати праці

Тема 22 *Значення, зміст та порядок складання плану персоналу та оплати праці підприємства*

Мета розроблення плану персоналу та оплати праці. Місце плану персоналу та оплати праці, його зв'язки з іншими розділами поточного плану економічного і соціального розвитку. Структура плану. Етапи розробки плану. Взаємозв'язок етапів розроблення плану персоналу та оплати праці.

Тема 23 *Планування чисельності персоналу*

Завдання планування чисельності персоналу. Категорії персоналу. Явочна та облікова чисельність. Коефіцієнт облікового складу. Оцінювання й аналіз наявного персоналу на початок планового періоду. Розрахунок і аналіз бюджету робочого часу одного середньооблікового працівника. Методи планування чисельності персоналу на підприємствах. Розрахунок економії чисельності.

Тема 24 *Планування продуктивності праці на підприємстві*

Методи розрахунку рівня продуктивності праці. Характеристика показників виробітку. Методика розрахунку трудомісткості. Етапи планування продуктивності праці. Методи планування. Характеристика чинників впливу на продуктивність праці.

Тема 25 *Планування фонду оплати праці (ФОП)*

Організація оплати праці на підприємствах. Зміст державного й договірної регулювання оплати праці. Характеристика ФОП та його структура. Методи планування фонду оплати праці. Фонди годинної, денної та місячної оплати праці робітників і порядок їх розрахунку.

Тема 26 *Розрахунок показників з оплати праці та її продуктивності*

Порядок розрахунку середніх показників продуктивності праці. Розрахунок середніх показників заробітної плати. Контроль співвідношення темпів росту продуктивності праці та її оплати.

Тема 27 *Структура та порядок складання плану соціального розвитку*

Основні напрямки планування соціального розвитку колективу. Соціальна структура персоналу. Зміст плану соціального розвитку та порядок його складання.

Тема 28 *Соціальний паспорт підприємства. Кадрове планування та організаційна культура підприємства*

Соціальний паспорт підприємства – «портрет» трудового колективу. Розділи соціального паспорту. Зміст та основні завдання кадрового планування. Функції кадрових служб. Організація та планування внутрішньої культури.

Тема 29 *Складання плану по праці і заробітній платі*

Розрахунок трудомісткості виробничої програми і нормованої заробітної плати. Розрахунок балансу робочого часу і чисельності основних робітників.

Тема 30 *Складання плану по праці і заробітній платі*

Розрахунок фонду оплати праці основних робітників.

Тема 31 *Складання плану по праці і заробітній платі*

Розрахунок чисельності і фонду оплати праці допоміжних робітників.

Тема 32 *Складання плану по праці і заробітній платі*

Розрахунок чисельності і фонду заробітної плати керівників, спеціалістів та іншого персоналу.

Змістовий модуль 8 Планування витрат**Тема 33** *Мета та завдання розробки плану собівартості продукції*

Собівартість продукції. Мета та завдання планування собівартості. Розділи плану собівартості.

Тема 34 *Класифікація витрат на виробництво продукції*

Класифікація витрат за способом віднесення на одиницю продукції, на підставі зв'язку з обсягом виробництва, за ступенем однорідності та за економічними елементами і калькуляційними статтями.

Тема 35 *Сучасні методи калькулювання продукції*

Характеристика методу загальної калькуляції (нормативний), методу позамовної та попроцесної калькуляції і методу величини покриття.

Тема 36 *Планування витрат виробничої собівартості*

Склад та характеристика статей витрат виробничої собівартості продукції. Визначення собівартості готової та реалізованої продукції.

Тема 37 *Планування зведеного кошторису витрат на виробництво*

Сутність та призначення зведеного кошторису витрат. Методи розробки кошторису. Порядок складання зведеного кошторису витрат.

Тема 38 *Розрахунок планових калькуляцій собівартості окремих видів продукції*

Планування витрат за техніко-економічними факторами. Планування собівартості реалізованої продукції. Зміст і розрахунок калькуляційних статей витрат.

Тема 39 *Розрахунок кошторисів витрат*

Суть кошторису витрат на виробництво, його призначення та структура. Методика обчислення основних статей кошторису витрат на виробництво. Обчислення собівартості валової, товарної та реалізованої продукції.

Тема 40 *Планування зниження собівартості.*

Фактори зниження собівартості. Джерела зниження витрат на виробництво продукції. Характеристика методів зниження собівартості.

Тема 41 *Планування собівартості продукції с/г підприємств.*

Тема 42 *Планування собівартості робіт на підприємствах ЖКГ.*

Тема 43 *Планування витрат у торговельній діяльності.*

Тема 44 *Планування собівартості будівельно-монтажних та проектних робіт.*

Тема 45 *Планування собівартості перевезень на транспортних підприємствах*

Тема 46 *Планування прибутку та рентабельності*

Прибуток, його види та процедура розрахунку. Стадії складання прибутку. Розподіл прибутку. Характеристика методів планування операційного прибутку. Поняття рентабельності. Види рентабельності. Розрахунок рентабельності. Джерела підвищення прибутковості на підприємствах.

Тема 47 *Планування та розподіл прибутку підприємства*

Формування та розподіл прибутку підприємства. Застосування методики розрахунку показників рентабельності. Визначення факторів підвищення прибутковості підприємства.

Тема 48 *Планування амортизаційної політики на підприємстві*

Знос основних засобів. Види зносу та їх розрахунок. Амортизація основних засобів.

Тема 49 *Методи нарахування амортизації*

Характеристика методів нарахування амортизації згідно Податкового Кодексу України. Особливості їх застосування до певних видів основних засобів.

Тема 50 *Планування амортизаційних витрат на підприємстві*

Розрахунок амортизаційних витрат різними методами.

Змістовий модуль 9 Фінансове планування

Тема 51 *Задачі та зміст фінансового плану*

Фінансування. Джерела фінансування. Зміст і завдання фінансового плану. Методи фінансового планування. Складові фінансового плану. Планування потреби у фінансових ресурсах.

Тема 52 *Складання та затвердження плану*

Методи та етапи фінансового планування. Строки складання плану.

Тема 53. *Оперативне фінансове планування*

Процес складання платіжного календаря. Складання касового плану. Розрахунок потреби в короткостроковому кредиті.

Тема 54 *Оцінка фінансового стану підприємства*

Аналіз і контроль фінансової діяльності підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства. Система показників оцінки фінансового стану.

Тема 55 *Санація підприємства, як засіб фінансового оздоровлення*

Банкрутство підприємства. Фінансова криза та її стадії. Причини та наслідки кризи. Економічна сутність санації.

Тема 56 *Фінансове планування на підприємстві*

Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування прибутковості підприємства, визначення валового і чистого прибутку як основи прибутковості підприємства. Стадії та методи планування прибутку від операційної діяльності. Аналіз «витрати—обсяг—прибуток» у процесі фінансового планування. Показники прибутковості підприємства. Баланс та оцінка фінансового стану підприємства.

Змістовий модуль 10 Організаційні основи виробництва. Виробничі процеси

Тема 57 *Суть та значення виробничої діяльності підприємства. Загальна характеристика продукції та виробництва*

Сутність виробничої діяльності. Роль організації виробництва в загальній системі виробничої діяльності підприємства. Сфера та організація виробничої діяльності людей. Взаємозв'язок функції організації з управлінням. Характеристика продукції підприємства. Групування продукції. Номенклатура та асортимент продукції.

Тема 58 *Технологія і виробничий процес*

Сутність та види технології. Технологічний процес. Сутність виробничого процесу. Класифікація виробничих процесів. Виробнича операція.

Тема 59 *Загальна характеристика виробничого процесу та його елементів. Планування виробничого процесу*

Виробничий процес. Його елементи. Принципи раціональної організації виробничого процесу. Планування виробничого процесу.

Змістовий модуль 11 Організація виробничого процесу у просторі і часі

Тема 60 *Організація виробничого процесу в просторі*

Просторові зв'язки у виробничому процесі. Виробнича структура та її види. Просторове розташування підприємства

Тема 61. *Організація виробничого процесу в часі. Виробничий цикл та його структура*

Поняття виробничого та технологічного циклів. Структура виробничого циклу. Характеристика складових виробничого циклу.

Тема 62 *Розрахунок і аналіз виробничого циклу простого процесу*

Операційний цикл. Тривалість операційного циклу обробки партії деталей на одній операції. Характеристика видів руху предметів праці по операціях. Вибір та

економічне обґрунтування виду руху предметів праці за операціями технологічного процесу за конкретних умов виробництва.

Тема 63 *Розрахунок тривалості технологічного процесу при різних видах руху предметів праці по операціях*

Розрахунок тривалості технологічного процесу при послідовному, паралельному та послідовно-паралельному видах руху предметів праці по операціях.

Тема 64 *Розрахунок і аналіз виробничого циклу складного процесу.*

Структура виробничого циклу складного процесу. Особливість розрахунку виробничого циклу складних виробів. Використання календарно-планових нормативів при визначенні тривалості виробничого циклу.

Тема 65 *Розрахунок і аналіз виробничого циклу складного процесу*

Розрахунок тривалості виробничого циклу складного процесу.

Тема 66 *Напрями скорочення виробничого циклу*

Характеристика чинників впливу на тривалість виробничого процесу. Напрями і шляхи скорочення тривалості виробничого процесу.

Змістовий модуль 12 Методи організації виробництва. Організація потокового та автоматизованого виробництва

Тема 67 *Сутність і умови вибору організаційного методу. Організація не потокового виробництва*

Поняття та характеристика головних ознак методу організації виробництва. Чинники впливу на вибір методу організації виробництва. Характеристика методу організації виробництва.

Основні ознаки і особливості застосування одиничного методу організації виробництва.

Тема 68 *Партіонний метод обробки*

Актуальність розроблення і впровадження партіонного методу організації виробництва. Його характерні риси. Особливості групової технології обробки. Параметри партіонного методу організації виробництва та перспективи його розвитку.

Тема 69 *Потокове та автоматизоване виробництво*

Сутність і характерні ознаки потокового методу. Основні параметри потокової лінії. Організаційно-технічні особливості поточкових ліній. Удосконалювання поточкових методів. Автоматичні лінії, їх класифікація. Робототехнічні системи Гнучке автоматизоване виробництво

Змістовий модуль 13 Організація трудових процесів і робочих місць

Тема 70 *Трудовий і виробничий процеси. Організація праці та її форми*

Загальна характеристика трудових процесів. Основи проектування трудового процесу. Сучасні концепції проектування праці. Сутність, цілі і завдання організації праці. Напрями організації праці. Поділ праці. Кооперація праці Межі поділу і кооперації праці. Організаційні форми праці. Розрахунок параметрів багатостатного обслуговування. Колективна форма праці.

Тема 71 *Організація і обслуговування робочих місць.*

Сутність та види робочих місць. Вимоги до організації робочих місць. Оснащення робочого місця. Технологічне планування робочого місця.

Тема 72 *Ефективність організації трудових процесів і робочих місць*

Трудовий і виробничий процеси. Організація праці та її форми. Організація та обслуговування робочого місця.

Змістовий модуль 14 Організаційно-виробниче забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції**Тема 73** *Якість, контроль якості та випробовування продукції. Міжнародні системи управління якістю продукції*

Технологічний розвиток та якість. Якість як засіб задоволення вимог. Показники якості продукції. Оцінка рівня якості. Стандартизація процесів, продукції, послуг. Сутність, завдання та об'єкти контролю якості. Види контролю якості. Системи контролю якості. Статистичні методи контролю. Метрологічне забезпечення якості. Передумови та сутність управління якістю. Принципи управління якістю.

Тема 74 *Конкурентоспроможність. Міжнародні системи сертифікації продукції*

Сутність та система показників конкурентоспроможності. Міжнародні системи сертифікації продукції. Сертифікація продукції. Сертифікація систем якості. Атестація виробництв.

Тема 75 *Якість продукції (послуг)*

Система забезпечення якості та її елементи. Міжнародні системи управління якістю продукції. Організація технічного контролю якості на виробництві. Сертифікація продукції, систем якості та атестація виробництв.

Змістовий модуль 15 Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції**Тема 76** *Система створення та освоєння нової продукції. Організація науково-технічних досліджень і конструкторської підготовки виробництва.*

Життєвий цикл виробу та інновації. Система комплексної підготовки виробництва. Підсистема науково-дослідної підготовки. Організація робіт з підготовки виробництва. Науково-дослідні роботи та їх види. Етапи науково-дослідної роботи. Дослідно-конструкторські роботи. Методи пошуку ідей. Організація винахідництва, раціоналізаторства та патентно-ліцензійної роботи. Науково-технічна інформація.

Тема 77 *Організаційна підготовка виробництва й освоєння нового продукту. Проектно-конструкторська підготовка виробництва.*

Основні завдання та організація проектних робіт. Етапи проектно-конструкторських робіт. Вимоги до конструкції нового виробу.

Організаційна підготовка виробництва та її етапи. Освоєння нового продукту (технології). Напрями прискорення комплексної підготовки виробництва.

Система створення та освоєння нової продукції. Організація науково-технічних досліджень і проектно-конструкторської підготовки. Технологічна та екологічна підготовка виробництва. Організаційно-економічна підготовка виробництва та освоєння нового продукту.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		лек	пр	сем	інд	с. р	к.р
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1 Сутність та організаційно - методичні основи планування.							
Вступ <i>Зміст та завдання дисципліни, її взаємозв'язок з іншими науками, напрямки розвитку</i>	2	2					
Тема 1 <i>Сутність, завдання, принципи і методи планування. Методи та інструменти планових розрахунків</i>	2					2	
Всього	4	2				2	
Змістовий модуль 2 Планування збуту продукції							
Тема 2 <i>Маркетингові дослідження, їхній зміст, цілі та види</i>	2					2	
Тема 3 <i>Планування структури збуту та встановлення норм збуту. Планування заходів стимулювання збуту</i>	4	2	2				
Всього	6	2	2			2	
Змістовий модуль 3 Виробнича програма підприємства							
Тема 4 <i>Виробнича програма, її зміст та використання. Формування плану виробництва продукції.</i>	2	2					
Тема 5 <i>Вимірники та показники плану виробництва і збуту продукції</i>	2					2	
Тема 6 <i>Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні</i>	2		2				
Тема 7 <i>Оптимізація виробничої програми</i>	2					2	
Тема 8 <i>Планування асортименту та якості продукції.</i>	2					2	
Тема 9 <i>Розрахунок показників виконання плану по асортименту та якості продукції.</i>	2		2				
Всього	12	2	4			6	

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 4 Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.							
Тема 10 <i>Виробнича потужність підприємства та її використання</i>	2					2	
Тема 11 <i>Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю</i>	2	2					
Тема 12 <i>Планування виробничої потужності на підприємстві</i>	2		2				
Всього	6	2	2			2	
Змістовий модуль 5 Оперативно-календарне планування та регулювання виробництва							
Тема 13 <i>Завдання і зміст оперативно-календарного планування</i>	2					2	
Тема 14 <i>Особливості оперативно-календарного виробничого планування</i>	2	2					
Тема 15 <i>Диспетчеризація на підприємства</i>	2					2	
Тема 16 <i>Розрахунок показників оперативно-календарного планування</i>	2		2				
Всього	8	2	2			4	
Змістовий модуль 6 Матеріально-технічне забезпечення виробництва							
Тема 17 <i>Зміст та основні завдання плану МТЗ, порядок його розробки.</i>	2	2					
Тема 18 <i>Організаційні форми постачання. Номенклатурно-асортиментні позиції матеріальних ресурсів.</i>	2					2	
Тема 19 <i>Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах</i>	2					2	
Тема 20 <i>Системи управління запасами</i>	2	2					
Тема 21 <i>Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах підприємства</i>	2		2				
Всього	10	4	2			4	
Змістовий модуль 7 Планування персоналу і оплати праці							
Тема 22 <i>Значення, зміст та порядок складання плану персоналу та оплати праці підприємства.</i>	2					2	
Тема 23 <i>Планування чисельності персоналу</i>	2					2	
Тема 24 <i>Планування продуктивності праці на підприємстві.</i>	2	2					
Тема 25 <i>Планування фонду оплати праці</i>	2					2	
Тема 26 <i>Розрахунок показників з оплати праці та її продуктивності.</i>	2	2					

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 27 Структура та порядок складання плану соціального розвитку	2					2	
Тема 28 Соціальний паспорт підприємства. Кадрове планування та організаційна культура підприємства.	2					2	
Тема 29 Складання плану по праці і заробітній платі	2		2				
Тема 30 Складання плану по праці і заробітній платі	2		2				
Тема 31 Складання плану по праці і заробітній платі	2		2				
Тема 32 Складання плану по праці і заробітній платі	2		2				
Всього	22	4	8			10	
Змістовий модуль 8 Планування витрат							
Тема 33 Мета та завдання розробки плану собівартості продукції	2					2	
Тема 34 Класифікація витрат на виробництво продукції	2					2	
Тема 35 Сучасні методи калькулювання продукції	2	2					
Тема 36 Планування витрат виробничої собівартості	2					2	
Тема 37 Планування зведеного кошторису витрат на виробництво.	2	2					
Тема 38 Розрахунок планових калькуляцій собівартості окремих видів продукції	2		2				
Тема 39 Розрахунок кошторисів витрат	2		2				
Тема 40 Планування зниження собівартості	2					2	
Тема 41 Планування собівартості продукції с/г підприємств	2					2	
Тема 42 Планування собівартості робіт на підприємствах ЖКГ	2					2	
Тема 43 Планування витрат у торговельній діяльності	2					2	
Тема 44 Планування собівартості будівельно-монтажних та проектних робіт	2	2					
Тема 45 Планування собівартості перевезень на транспортних підприємствах	2					2	
Тема 46 Планування прибутку та рентабельності	2	2					

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 47 <i>Планування та розподіл прибутку підприємства</i>	2		2				
Тема 48 <i>Планування амортизаційної політики на підприємстві</i>	2					2	
Тема 49 <i>Методи нарахування амортизації.</i>	2	2					
Тема 50 <i>Планування амортизаційних витрат на підприємстві</i>	2		2				
Всього	36	10	8			18	
Змістовий модуль 9 Фінансове планування							
Тема 51 <i>Задачі та зміст фінансового плану</i>	2					2	
Тема 52 <i>Складання та затвердження плану</i>	2					2	
Тема 53. <i>Оперативне фінансове планування</i>	2	2					
Тема 54 <i>Оцінка фінансового стану підприємства</i>	2					2	
Тема 55 <i>Санація підприємства, як засіб фінансового оздоровлення</i>	2					2	
Тема 56 <i>Фінансове планування на підприємстві</i>	2		2				
Всього	12	2	2			8	
Змістовий модуль 10 Організаційні основи виробництва. Виробничі процеси							
Тема 57 <i>Суть та значення виробничої діяльності підприємства. Загальна характеристика продукції та виробництва</i>	2					2	
Тема 58 <i>Технологія і виробничий процес.</i>	2	2					
Тема 59 <i>Загальна характеристика виробничого процесу та його елементів. Планування виробничого процесу</i>	2					2	
Всього	6	2				4	
Змістовий модуль 11 Організація виробничого процесу у просторі і часі							
Тема 60 <i>Організація виробничого процесу в просторі</i>	2					2	
Тема 61 <i>Організація виробничого процесу в часі. Виробничий цикл та його структура</i>	2					2	
Тема 62 <i>Розрахунок і аналіз виробничого циклу простого процесу</i>	2	2					
Тема 63 <i>Розрахунок тривалості технологічного процесу при різних видах руху предметів праці по операціях</i>	2		2				
Тема 64 <i>Розрахунок і аналіз виробничого циклу складного процесу.</i>	2	2					
Тема 65 <i>Розрахунок і аналіз виробничого циклу складного процесу</i>	2		2				

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 66 <i>Напрями скорочення виробничого циклу</i>	2					2	
Всього	14	4	4			6	
Змістовий модуль 12 Методи організації виробництва.							
Тема 67 <i>Сутність і умови вибору організаційного методу. Організація не потокового виробництва.</i>	2					2	
Тема 68 <i>Партіонний метод обробки</i>	2	2					
Тема 69 <i>Потокове та автоматизоване виробництво</i>	2					2	
Всього	6	2				4	
Змістовий модуль 13 Організація трудових процесів і робочих місць							
Тема 70 <i>Трудовий і виробничий процеси. Організація праці та її форми.</i>	2	2					
Тема 71 <i>Організація і обслуговування робочих місць.</i>	2					2	
Тема 72 <i>Ефективність організації трудових процесів і робочих місць</i>	2		2				
Всього	6	2	2			2	
Змістовий модуль 14 Організаційно-виробниче забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції							
Тема 73 <i>Якість, контроль якості та випробовування продукції. Міжнародні системи управління якістю продукції.</i>	2					2	
Тема 74 <i>Конкурентоспроможність. Міжнародні системи сертифікації продукції.</i>	2	2					
Тема 75 <i>Якість продукції (послуг)</i>	2		2				
Всього	6	2	2			2	
Змістовий модуль 15 Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції							
Тема 76 <i>Система створення та освоєння нової продукції. Організація науково-технічних досліджень і конструкторської підготовки виробництва.</i>	2					2	
Тема 77 <i>Організаційна підготовка виробництва й освоєння нового продукту. Проектно-конструкторська підготовка виробництва.</i>	2	2					
Всього	4	2				2	
Виконання курсової роботи	20					20	
Підсумкове заняття	2	2					
Разом	180	46	38			20	76

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Навчальною програмою не передбачено</i>	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3 <i>Планування структури збуту та встановлення норм збуту. Планування заходів стимулювання збуту</i>	2
2	Тема 6 <i>Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні</i>	2
3	Тема 9 <i>Розрахунок показників виконання плану по асортименту та якості продукції.</i>	2
4	Тема 12 <i>Планування виробничої потужності на підприємстві</i>	2
5	Тема 16 <i>Розрахунок показників оперативно-календарного планування</i>	2
6	Тема 21 <i>Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах підприємства</i>	2
7	Тема 29 <i>Складання плану по праці і заробітній платі</i>	2
8	Тема 30 <i>Складання плану по праці і заробітній платі</i>	2
9	Тема 31 <i>Складання плану по праці і заробітній платі</i>	2
10	Тема 32 <i>Складання плану по праці і заробітній платі</i>	2
11	Тема 38 <i>Розрахунок планових калькуляцій собівартості окремих видів продукції</i>	2
12	Тема 39 <i>Розрахунок кошторисів витрат</i>	2
13	Тема 47 <i>Планування та розподіл прибутку підприємства</i>	2
14	Тема 50 <i>Планування амортизаційних витрат на підприємстві</i>	2
15	Тема 56 <i>Фінансове планування на підприємстві</i>	2
16	Тема 63 <i>Розрахунок тривалості технологічного процесу при різних видах руху предметів праці по операціях</i>	2
17	Тема 65 <i>Розрахунок і аналіз виробничого циклу складного процесу</i>	2
18	Тема 72 <i>Ефективність організації трудових процесів і робочих місць</i>	2
19	Тема 75 <i>Якість продукції (послуг)</i>	2
	Всього	38

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Навчальною програмою не передбачено</i>	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<i>Тема 1 Сутність, завдання, принципи і методи планування. Методи та інструменти планових розрахунків</i>	2
2	<i>Тема 2 Маркетингові дослідження, їхній зміст, цілі та види</i>	2
3	<i>Тема 5 Вимірники та показники плану виробництва і збуту продукції</i>	2
4	<i>Тема 7 Оптимізація виробничої програми</i>	2
5	<i>Тема 8 Планування асортименту та якості продукції.</i>	2
6	<i>Тема 10 Виробнича потужність підприємства та її використання</i>	2
7	<i>Тема 13 Завдання і зміст оперативно-календарного планування</i>	2
8	<i>Тема 15 Диспетчеризація на підприємства</i>	2
9	<i>Тема 18 Організаційні форми постачання. Номенклатурно-асортиментні позиції матеріальних ресурсів</i>	2
10	<i>Тема 1 Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах</i>	2
11	<i>Тема 22 Значення, зміст та порядок складання плану персоналу та оплати праці підприємства</i>	2
12	<i>Тема 23 Планування чисельності персоналу</i>	2
13	<i>Тема 25 Планування фонду оплати праці</i>	2
14	<i>Тема 27 Структура та порядок складання плану соціального розвитку</i>	2
15	<i>Тема 28 Соціальний паспорт підприємства. Кадрове планування та організаційна культура підприємства.</i>	2
16	<i>Тема 33 Мета та завдання розробки плану собівартості продукції</i>	2
17	<i>Тема 34 Класифікація витрат на виробництво продукції</i>	2
18	<i>Тема 36 Планування витрат виробничої собівартості</i>	2
19	<i>Тема 40 Планування зниження собівартості.</i>	2

20	Тема 41 <i>Планування собівартості продукції с/г підприємств</i>	2
21	Тема 42 <i>Планування собівартості робіт на підприємствах ЖКГ</i>	2
22	Тема 43 <i>Планування витрат у торговельній діяльності.</i>	2
23	Тема 45 <i>Планування собівартості перевезень на транспортних підприємствах</i>	2
24	Тема 48 <i>Планування амортизаційної політики на підприємстві</i>	2
25	Тема 51 <i>Задачі та зміст фінансового плану</i>	2
26	Тема 52 <i>Складання та затвердження плану</i>	2
27	Тема 54 <i>Оцінка фінансового стану підприємства</i>	2
28	Тема 55 <i>Санація підприємства, як засіб фінансового оздоровлення</i>	2
29	Тема 57 <i>Суть та значення виробничої діяльності підприємства. Загальна характеристика продукції та виробництва</i>	2
30	Тема 59 <i>Загальна характеристика виробничого процесу та його елементів. Планування виробничого процесу</i>	2
31	Тема 60 <i>Організація виробничого процесу в просторі</i>	2
32	Тема 61 <i>Організація виробничого процесу в часі. Виробничий цикл та його структура</i>	2
33	Тема 66 <i>Напрями скорочення виробничого циклу</i>	2
34	Тема 67 <i>Сутність і умови вибору організаційного методу. Організація не потокового виробництва.</i>	2
35	Тема 69 <i>Потокове та автоматизоване виробництво</i>	2
36	Тема 71 <i>Організація і обслуговування робочих місць.</i>	2
37	Тема 73 <i>Якість, контроль якості та випробовування продукції. Міжнародні системи управління якістю продукції.</i>	2
38	Тема 76 <i>Система створення та освоєння нової продукції. Організація науково-технічних досліджень і конструкторської підготовки виробництва.</i>	2
	Всього	76

9. Індивідуальні завдання

У відповідності з навчальним планом студенти третього курсу спеціальності «Економіка» виконують курсову роботу з дисципліни " Планування та організація діяльності підприємства ".

Кожен студент обирає тему роботи з тематики, наведеної в методичних вказівках. Залежно від інтересів студента йому надається можливість самостійно обрати тему. В процесі написання курсової роботи, за умовами завдання, студентами використовуються діючі нормативні документи, цифрові дані базового підприємства, а також отримані знання під час вивчення дисципліни.

Тематика курсових робіт:

1. Організація виробничих процесів на підприємстві.
2. Організація управління промисловим підприємством.
3. Планування збуту продукції.
4. Планування виробничої програми підприємства.
5. Планування виробничої потужності підприємства. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.
6. Організація МТЗ. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення підприємства та порядок його розробки.
7. Планування потреби в матеріальних ресурсах.
8. Планування запасів та регулювання їх розмірів.
9. Баланс матеріальних ресурсів підприємства. Сутність та порядок складання.
10. Організація та планування виробничої інфраструктури підприємства.
11. Організація трудових процесів на підприємстві.
12. Планування продуктивності праці.
13. Планування праці і персоналу на підприємстві.
14. Планування фонду заробітної плати на підприємстві.
15. Соціально - трудове планування.
16. Планування собівартості продукції.
17. Планування зниження собівартості продукції по окремим техніко-економічним факторам.
18. Амортизація основних фондів підприємства, її планування і використання.
19. Амортизаційна політика підприємства, методи амортизаційних відрахувань.
20. Фінансова діяльність підприємства. Планування потреби у фінансових ресурсах.
21. Формування і використання прибутку на підприємстві.
22. Планування і розподіл прибутку.
23. Планування податків на підприємстві.
24. Аналіз та планування фінансових результатів.
25. Організація та планування виробництва нової продукції.

10. Методи навчання

Основні методи навчання з дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства»:

- словесні (лекції, бесіди, пояснення);
- наочні (стенди, роздатковий матеріал, таблиці та схеми);
- практичні (розрахункові практичні роботи, семінари-практикуми, реферати, доповіді, самостійні роботи);
- самоконтроль та мотивація.

11. Методи контролю

Усне опитування, фронтальна бесіда, тестова поточна та підсумкова перевірка, письмова та практична перевірка.

12. Засоби діагностики успішності навчання

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Оцінювання усних відповідей студентів.

Усне опитування є одним з основних способів перевірки знань, умінь, і навичок студентів з навчальних дисциплін. При оцінюванні відповіді студента потрібно керуватися такими критеріями:

- 1) повнота і правильність відповіді;
- 2) ступінь усвідомленості, розуміння вивченого;
- 3) мовленнєве оформлення відповіді.

Відповідь студента має бути зв'язним, логічно послідовним повідомленням на певну тему, виявляти його вміння застосовувати визначення, правила до конкретних випадків.

Оцінка «5» ставиться, якщо студент:

- 1) ґрунтовно і повно викладає вивчений матеріал;
- 2) виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- 3) викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.

Оцінка «4» ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й оцінка «5», але допускає деякі помилки та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «3» ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- 1) викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил, визначень;
- 2) не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;

3) викладає матеріал послідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «2» ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідного розділу, допускає у формулюванні правил, визначень помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Також оцінка «2» ставиться, якщо студент виявляє повне незнання чи нерозуміння матеріалу.

Позитивна оцінка («5», «4», «3») ставиться не тільки за одноразову відповідь (коли на перевірку знань учня відводиться певний час), а й за суму відповідей, даних студентом протягом уроку.

Оцінювання письмових навчальних робіт.

При оцінюванні письмових навчальних робіт враховується:

- 1) ступінь самостійності студентів;
- 2) етап навчання;
- 3) обсяг роботи.

При оцінюванні виконання письмового завдання рекомендується керуватися такими критеріями:

Оцінка «5» ставиться, якщо виконано усі завдання. Оцінка «4» ставиться, якщо виконано не менше як 3/4 завдання. Оцінка «3» ставиться, якщо виконано не менш як половина завдання. Оцінка «2» ставиться, якщо виконано менш як половина завдань, або не виконано жодного завдання.

Виведення підсумкових оцінок.

Умовою допуску студента до семестрового контролю вважається виконання студентом всіх видів робіт, передбачених навчальним планом за семестр з дисципліни.

Екзамен з навчальної дисципліни передбачає контроль всього обсягу навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і у строки, встановлені навчальним планом.

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи.
3. Методичні вказівки до виконання практичних та семінарських робіт.
4. Методичні вказівки до виконання поточного контролю.
5. Методичні вказівки до виконання семестрової контрольної роботи.
6. Методичні вказівки до виконання курсової роботи.
7. Екзаменаційні матеріали.

14. Рекомендована література

Нормативно – правова:

1. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 (зі змінами і доповненнями).
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-ІУ.
3. Про оплату праці: Закон України №108/95-ВР від 24.03. 1995 р.
4. Податковий кодекс України № 2856-VI від 23.12.2010 (зі змінами і доповненнями).

Базова

1. Г.М. Тарасюк , Л.І. Шваб , «Планування діяльності підприємства», навч.посібн., -К.: «Каравела», 2003р.
2. М.В. Свіщов,«Внутрішньовиробниче планування на промислових підприємствах», навч.посібн., -К.: «Арістей», 2005р.
3. В.О. Онищенко,О.В. Редкін, "Організація виробництва", навч.посібн.,-К.: «Лібра», 2005 р.
4. В.Г. Васильков, Організація виробництва, навч.посібн., - вид. 2-ге, без змін. – К.:КНЕУ, 2008р.

Допоміжна

1. І.Б. Гевко, А.О. Оксентюк, Організація виробництва: теорія і практика, підручник, -К.:Кондор, 2008р.
2. О.М. Свінцицька , «Планування діяльності підприємства», навч.посібн. 2-ге видання, перероб. і доп. –К.: Кондор, 2009р.
3. В.Г. Пасічник , «Планування діяльності підприємства», навч.посібн., -К.: 2005р.
4. Л.А. Швайка, «Планування діяльності підприємства», навч.посібн., Львів: «Магнолія плюс», 2004р.
5. Л.І.Шваб, « Економіка підприємства», навч.посібн., -К.: «Каравела», 2005р.

Інтернет – ресурси

1. Законодавство

www.zakon.rada.gov.ua

2. Економічна енциклопедія

<http://enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/index.html>

3. Бібліотека економіста: колекція підручників он-лайн

http://www.sabrina.ru/link_details.php?n=23847

http://catalog.made.ru/link_145793.html

<http://catalog.kolchugino.info/site4987.html>

<http://www.nofollow.ru/detail74232.htm>

Бібліотека економіста

<http://www.library.if.ua/>

Бібліотека економіста: бізнес планування, бюджет

<http://www.cis2000.ru/publ/>

Бібліотека он-лайн

<http://links.i.ua/site/546348688>

Економічна бібліотека

<http://exsolver.narod.ru/>